

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2013/760

Karar Tarihi : 12/3/2015

Başkan : Alparslan ALTAN
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Hüseyin TURAN

Başvurucu : Hasan Baki GÜLCAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile kanunla kurulmuş bağımsız tarafsız mahkeme ilkesine riayet edilmeyerek hakkında oda hapsi cezasına hükmedildiğini, şahsına bu yolla psikolojik işkence yapıldığını ileri sürerek Anayasa'nın 17., 19. ve 36. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 21/1/2013 tarihinde Polatlı 1. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 27/3/2014 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 29/05/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 29/5/2014 tarihinde Adalet Bakanlığına bildirilmiştir. Adalet Bakanlığı, görüşünü 15/7/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Adalet Bakanlığı tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş başvurucuya 24/7/2014 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru dilekçesi ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, astsubay rütbesinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta iken 2012 yılında Kara Kuvvetleri Komutanlığı Genel Atamaları ile Topçu ve Füze Okulu Gösteri ve Tatbikat Alayı Hizmet Birliği Mutfak Kısmı Komutanı Polatlı Ankara kadrosuna atanmıştır. Gösteri ve Tatbikat Alay Komutanlığının 23/10/2012 tarih ve PER.:1280-1408-12/Per.Sb. sayılı işlemi ile kadrolu olarak atandığı anılan görev yerinden kadrosu bulunmayan nizamiye sorumlusu astsubay olarak geçici görevlendirilmiştir.

9. Başvurucu, geçici görevlendirme işleminin yetki ve usul yönünden ilgili mevzuata uygun olmadığından bahisle görevlendirmenin iptaline yönelik ilgili kuruma başvuruda bulunmuştur. Başvurucunun dilekçesine yasal süre içerisinde cevap verilmemiş ve başvurucu nizamiye sorumlusu olarak göreve başlamıştır.

10. Başvurucu, yukarıda değinilen görevi yerine getirmekte iken 4/12/2012 tarihinde nizamiyede mevcut olan tüm talimatları imzalaması istenmiş, başvurucu da söz konusu talimatların görevi ile ilgili olmadığını, erbaş ve erler tarafından yapılacak görevlere ilişkin talimatlar olduğunu ve kendisinin ise astsubay rütbesinde bir personel olduğunu, ilgili talimatları hazırlayan ve onaylayan kişilerin amiri pozisyonunda bulunmamalarını gerekçe göstererek anılan talimatları imzalamak istemediğini beyan etmiştir. Başvurucu, aynı gün öğlen saatlerinde, başvurucunun amiri pozisyonunda olmadığını belirttiği Atış ve Tatbikat Tabur Komutanı tarafından söz konusu talimatları imzalamak üzere telefonla odasına çağırılmıştır. Başvurucu, öğle yemeği istirahatında olduğu, bahsi geçen talimatların görevi ile ilgisinin bulunmadığı ve statüsüne de uygun olmadığı gerekçesi ile bu çağrıya icabet etmemiştir.

11. Anılan talimatların şahsı tarafından imzalanmaması ve amirinin, odasına gelmesi konusundaki emrini yerine getirmemesi nedeni ile başvurucunun savunması alınmış ve savunmasının yeterli bulunmaması üzerine Kara Kuvvetleri Komutanlığı Gösteri ve Tatbikat Alay Komutanlığındaki yetkili amiri tarafından 11/12/2012 tarihinde başvurucunun yedi (7) gün oda hapsi cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

12. Başvurucu anılan oda hapsi cezasına itiraz etmiş ve itirazı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Topçu ve Füze Okulu Komutanlığında görevli hiyerarşik üstü tarafından 17/12/2012 tarih ve DİS. SB: 9110-624-12 sayılı karar ile reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya 24/12/2012 tarihinde tebliğ edilmiştir.

13. Başvurucu hakkında hükmedilen oda hapsi cezası 14/12/2012- 21/12/2012 tarihleri arasında infaz edilmiştir.

14. Başvurucu, 21/1/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

15. 22/5/1930 tarih ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 165. (Mülga: 31/1/2013-6413/45 md.) maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“ Askeri şahıslar hakkında verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

A) Subaylar, astsubaylar, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet Memurları, uzman jandarmalar ve uzman erbaşlar hakkında: 1. Uyarı. 2. Aylık Kesilmesi: Ek göstergeler dahil, cezanın brüt aylığının 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır. 3. Göz Hapsi: Dört haftaya kadar. 4. Oda Hapsi: Dört haftaya kadar”.

16. 1632 sayılı Kanun'un 168. (Mülga: 31/1/2013-6413/45 md.) maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Her amir emri altındaki şahıslara disiplin cezaları vermeğe salahiyetlidir.”

17. 1632 sayılı Kanun'un 171. (Mülga: 31/1/2013-6413/45 md.) maddesi şöyledir:

“Disiplin amirlerinin ceza vermek salahiyetleri merbut cetvelde gösterilmiştir.”

18. 1632 sayılı Kanun'un 181. (Mülga: 31/1/2013-6413/45 md.) maddesi şöyledir:

“Bir disiplin cezası resmi surette mahkûma tebliğ edildiği vakit katilesir. ... Bu cezanın kaldırılması veya değiştirilmesi ancak şikayet yoluyla veya ceza veren amirin mahkûm lehine yapacağı müracaat üzerine veyahut affı ali ile kabildir. Yanlış verilen ... disiplin cezaları daha yüksek makam tarafından ... kaldırılabilir veya değiştirilebilir.”

19. 4/7/1972 tarih ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 21. (Mülga: 31/1/2013- 6413/45 md.) maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“ ...

(Değişik üçüncü fıkra: 31/1/2013-6413/45 md.) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler, Yüksek Askeri Şuranın kararları ile disiplinsizlik nedeniyle verilen disiplin cezaları ve diğer idari yaptırımlar yargı denetimi dışındadır. Ancak; Yüksek Askeri Şuranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararına ve askeri disiplin ile ilgili kanunlarda yargıya açık olduğu belirtilmiş olan disiplin cezalarına karşı yargı yolu açıktır.”

20. 31/1/2013 tarih ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun “Disiplin cezalarının yerine getirilme şekilleri” kenar başlıklı 12. maddesinin (6) numaralı fıkrası şöyledir:

“ ...

(6) Oda hapsi cezası; bu amaçla tahsis edilecek hapis odasında yerine getirilir. Hapis odalarının kapısında nöbetçi bulundurulur. Oda hapsi cezası alan personel, cezanın yerine getirilmesi süresince emir veremez ve genel hizmet yapamaz. Ceza;

a) Seferberlik ve savaş zamanında;

1) Bu Kanunda belirlenmiş tüm disiplinsizlik hâllerinde disiplin amirleri tarafından ekli (1) sayılı çizelgeye göre verilebilir.

2) Bu Kanuna göre hizmet yerini terk etmeme cezası ile cezalandırılmayı gerektiren disiplinsizlik hâllerinde, disiplin kurulları tarafından on günden otuz güne kadar verilebilir.

b) Barış zamanında; Türk karasuları dışında bulunan gemilerde görev yapan personele, sadece buralarda bulunduğu süre içinde işledikleri ve hizmet yerini terk etmeme cezası ile cezalandırılmayı gerektiren disiplinsizlikler için gemi komutanı tarafından, 14 üncü maddede belirlenmiş esaslar çerçevesinde verilebilir.”

21. 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun “Yargı Denetimi” kenar başlıklı 43. maddesi şöyledir:

“Yüksek disiplin kurulları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezaları ile subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında disiplin amirleri veya disiplin kurulları tarafından barış zamanında verilmiş olan aylıktan kesme, hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezalarına karşı Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde iptal davası açılabilir.”

22. 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun Geçici 2. maddesi şöyledir:

“(1) Her bir disiplin suçu, disiplin kabahati ve disiplin tecavüzü için ayrı ayrı dikkate alınmak üzere; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce görevdeki subaylar, astsubaylar, uzman jandarmalar, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında disiplin mahkemeleri ve disiplin amirlerince verilen uyarı cezaları uyarı cezasına, aylık kesilmesi cezaları aylıktan kesme cezasına, oda ve göz hapsi cezaları ise aynı sürelerde hizmet yerini terk etmeme cezasına dönüştürülür ve kayıtlarda buna göre düzeltmeler yapılır.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 12/3/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru konusunun 21/1/2013 tarih ve 2013/760 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

24. Başvurucu, oda hapsi cezasının askeri rütbesine ve statüsüne uygun şartlarda infaz edilemediğini bu nedenle şahsına karşı onur kırıcı davranıldığını ve emri altındaki erler ve erbaşlar karşısında küçük düşürüldüğünü, infaz süresince yemeklerin aksaması ya da soğuk getirilmesi, kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için erler ile sıraya girmek zorunda bırakılması gibi birtakım psikolojik işkenceye maruz bırakıldığını, başvuru konusu cezayı vermeye yetkili kişi olarak kanunlarda belirtilen askeri amirlerin yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkeme statüsünde olmadıklarını, tarafsız bir mahkemede kendisini savunma imkanından mahrum bırakıldığını, yasada belirtilen şartları haiz olmayan yerde oda hapsi cezasının infaz edildiğini, maruz kaldığı ceza nedeniyle görev yaptığı Birlikteki sosyal çevresinin zarar gördüğünü ve meslektaşlarının kendilerine de zarar gelebileceği endişesi ile kendisinden uzaklaşmaya başladıklarını, maaşını çekeceği dönemde oda hapsi cezası infaz edilmekte olduğundan maaşını çekerek ailesine gönderemediğini ve bu nedenle ailesinin de mağdur olduğunu, çevresindeki sivil şahıslar tarafından Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta iken hapis cezası almış biri olarak değerlendirildiğini, aile şerefi ve itibarının zedelendiğini belirterek Anayasa'nın 17., 19. ve 36. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve disiplin cezası verilmesi işleminin iptali ile manevi tazminat taleplerinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

25. Başvurucunun şikâyetinin özü esas itibarıyla hakim ve savcı sınıfından olmayan amiri tarafından verilen cezayla 7 gün süreyle oda hapsinde tutulmasının hukuki olmadığına ilişkindir. Diğer şikâyetleri ise disiplin cezasının niteliğinden ve uygulanmasından kaynaklandığı anlaşılmakla, başvurunun Anayasa'nın 19. maddesi çerçevesinde incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

26. Bakanlık görüş yazısında, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM), oda hapsi disiplin cezalarının yargı denetimine tabi olduğunu kabul ettiği ve benzer başvurularda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5/1-a maddesine aykırı gördüğü oda hapsi cezasının iptaline karar verdiği ve oda hapsi cezalarının maruz kalan davacıların tazminat taleplerini kabul edilerek davacılar lehine tazminata hükmettiği, bu şekilde etkili bir iç hukuk yolunun bulunduğu, somut olayda başvuru tarafından AYİM'e bir iptal ve tazminat davası açılmadığı hususu Anayasa Mahkemesinin dikkatine sunulmuştur.

27. Başvurucu, başvuru tarihinde disiplin cezasına karşı kanun yolunun kapalı olduğunu, üst komutanına ise itirazda bulunarak başvuru yollarını tükettiğini belirterek Adalet Bakanlığı'nın bu yöndeki görüşüne katılmadığını beyan etmiştir.

28. 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

29. Anılan Kanun hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için ihlale neden olduğu iddia edilen işlem veya eylem için öngörülen idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerekir. Bireysel başvurunun ikincil nitelikte bir hak arama yolu olması nedeniyle, aslanan hak ve özgürlüklere kamu otoritelerince saygı gösterilmesi ve olası bir ihlal durumunda bunun idari ve/veya yargısal olağan yollarla giderilmesidir. Bu nedenle bireysel başvuru yoluna ancak kanunda öngörülen olağan yollar tüketilmesine rağmen ihlalin ortadan kaldırılamadığı durumlarda gidilebilir (B. No: 2012/1137, 2/7/2013, §27).

30. Ancak, tüketilmesi gereken başvuru yollarının ulaşılabilir olmaları yanında, telafi kabiliyetini haiz olmaları ve tüketildiklerinde başvurunun şikâyetlerini gidermede makul başarı şansı tanınmaları gerekir. Dolayısıyla mevzuatta bu yollara yer verilmesi tek başına yeterli olmayıp uygulamada da etkili olduklarının gösterilmesi ya da en azından etkili olmadıklarının kanıtlanmamış olması gerekir (B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 28).

31. Somut olayda başvuru hakkında, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Gösteri ve Tatbikat Alay Komutanlığı'nca 7 gün oda hapsi disiplin cezası verilmiş, başvurunun itirazı üzerine Kara Kuvvetleri Komutanlığı Topçu ve Füze Okulu Komutanlığında görevli hiyerarşik üstü tarafından reddedilmiştir.

32. Oda hapsi cezası, disiplin amiri tarafından verilen ve kişi özgürlüğünü kısıtlayan bir disiplin cezasıdır. 1602 sayılı Askeri İdare Mahkemesi Kanunu'nun mülga 21. maddesinde de disiplin suç ve tecavüzlerinden ötürü disiplin amirlerince verilen cezaların yargı denetimi dışında olduğu hüküm altına alınmıştır.

33. Bakanlık görüşünde, AYİM'nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları doğrultusunda oda hapsi cezalarını yargı denetimine tabi kıldığı, oda hapsi cezasını iptal ettiği ve tazminat davasını kabul ettiği, bu şekilde konuya ilişkin etkili bir iç hukuk yolunun oluştuğu belirtilmiş ise de, AYİM'in 22/2/2013 tarihli kararının yasal

değişiklikten sonra verildiği, 24/5/2012 tarihli kararın ise istisna olduğu, genel bir uygulamayı ve sürekliliği yansıtmadığı, karar tarihi ve bireysel başvuru tarihi itibarıyla 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 21. maddesinde disiplin suç ve tecavüzlerinden ötürü disiplin amirlerince verilen cezaların yargı denetimi dışında olduğu hükmünün yürürlükte bulunduğu dikkate alındığında ortada etkili ve istikrar kazanmış bir başvuru yolunun bulunduğundan bahsedilemez ve başvurucuya bu yola başvurması yükümlülüğü yüklenemez. Bu nedenle, başvuru tarihi itibarıyla başvurucunun mağduriyetini giderebilecek nitelikte tüketilmesi gereken bir başvuru yolunun bulunmadığı açıktır.

34. Başvurucunun iddialarının dayanaktan yoksun olmadığı, ayrıca başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığından başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

35. Başvurucu, kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme yerine üstü tarafından hakkında oda hapsi cezasına hükmedildiğini ve bunun kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

36. Anayasa'nın 19. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; ... halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.

...

37. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (Sözleşme), "Özgürlük ve güvenlik hakkı" kenar başlıklı 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması;

...

38. Kişinin Anayasa ve Sözleşme'de güvence altına alınan özgürlüğünden yoksun bırakılabilmesi hallerinden biri de yetkili bir mahkemenin mahkûmiyet kararına dayalı olarak ve hukuka uygun bir şekilde tutulmasıdır. Bu doğrultuda, cezai veya disiplin tedbiri sonucu her türlü hürriyetten mahrum bırakma halleri de Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisi kapsamındadır.

39. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, özgürlük ve güvenlik hakkı güvence altına alınmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise şekil ve şartları kanunda gösterilen belirli haller dışında, kişilerin başka bir nedenle özgürlüğünden yoksun bırakılması yasaklanmıştır. Anılan ikinci fıkradaki sınırlama nedenlerinden biri de mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi halidir.

40. Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise Anayasa'nın birinci fıkrası ile paralel bir ifadeye yer verildikten sonra, aynı fıkranın (a) bendinde kişi özgürlüğü ve güvenliğinin istisnası olarak "yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulma" hali düzenlenmiştir. Sözleşme'ye göre, özgürlüğe

getirilen sınırlamanın meşru kabul edilebilmesi için mahkûmiyet kararı sonrası “*tutma*” hali veya hapsedilmenin, “*yetkili mahkeme*” kararına dayalı ve hukuka (kanuna) uygun olması şartları aranmaktadır. Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı yönünden “*tutma*” hali, geniş anlamda kullanılmakta olup; gözaltı, tutuklama, mahkûmiyet sonrası tutukluluk ve hükümlülük hallerini içine almaktadır. Sözleşme maddesindeki “*yetkili mahkeme*” vurgusu, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması sonucunu doğuran ceza veya güvenlik tedbiri uygulama konusunda kanun gereği yetkilendirilmiş, yürütme organı ve taraflardan bağımsız ve yeterli güvencelere sahip yargısal organı ifade etmektedir (Benzer AİHM kararları için bkz. *De Wilde, Ooms And Versyp/Belçika*, B. No: 2832/66, 2835/66, 2899/66, 18/6/1971, § 78; *Engel ve Diğerleri/Hollanda*, B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976, § 68).

41. Bakanlık görüşünde; oda hapsi cezalarının AİHM tarafından ülke aleyhine Sözleşme'nin 5/1 hükmüne ilişkin ihlal kararları verilmesi nedeniyle bu uygulamaya 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 16/2/2013 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle son verildiği belirtilmiştir.

42. Başvurucu, Adalet Bakanlığı'nın bu yöndeki görüşüne aynen katıldığını beyan etmiştir.

43. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci ve Sözleşme'nin 5/1 maddesinin (a) bendi, herkesin temel özgürlük ve güvenlik haklarını güvence altına almaktadır. Dolayısıyla her kişi bu hakkın güvencesi kapsamındadır. Hürriyetten yoksun bırakma işleminin kanuni, yetkili ve görevli bir mahkeme tarafından verilmesi kişiler için bir güvence oluşturmaktadır.

44. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra, ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı halinde söz konusu olabilir (B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

45. AİHM içtihatlarında, oda hapsi disiplin cezası hürriyetten yoksun bırakan bir yaptırım olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla hürriyetten yoksun bırakma işleminin bir yargı kararının sonucu olması gerekir ve bunun gerekli yetkiye sahip, yürütmeden bağımsız ve uygun yargı teminatlarını sunan yetkili mahkeme tarafından verilmesi gerekir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Pulatlı/Türkiye*, B. No: 38665/07, 26/4/2011, §§ 28-30).

46. Oda hapsi cezası, askeri hayatın kendine özgü yapısı gereği kabul edilmiş bir disiplin cezasıdır. Bu ceza disiplin amiri tarafından verilir ve bu amaçla tahsis edilecek hapis odasında yerine getirilir. Oda hapsi cezası alan personel, cezanın yerine getirilmesi süresince emir veremez ve genel hizmet yapamaz. Bu bakımdan oda hapsi, sonuçları itibarıyla kişi özgürlüğünü kısıtlayan bir yaptırımdır. Oda hapsi disiplin cezasının verildiği ve uygulandığı tarihte yürürlükte bulunan 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 21. maddesi gereğince bu tür cezalara karşı gidilebilecek bir yargı yolu da bulunmamaktadır.

47. Somut olayda, astsubay olan başvuru hakkında üstü tarafından verilen 7 gün oda hapsi disiplin cezası uygulanarak Anayasa'nın 19. maddesi çerçevesinde hürriyetinden yoksun bırakılmıştır. Bu kişi orduda albay rütbesiyle görev yapmakta, askeri hiyerarşik düzende yetkili bulunmakta ve bu düzenden bağımsız hareket edememektedir. Ayrıca disiplin müeyyidesine karşı askeri mahkemede yapılacak itiraz, başvuru tarihi itibarıyla Anayasa'nın 19. maddesi ile öngörülen güvenceleri de sağlamamaktadır.

48. Bu durumda başvuranın özgürlükten yoksun mahrum bırakılma hali “*yetkili bir mahkeme tarafından verilen mahkûmiyet*” kararı ile gerçekleşmemiş bulunduğundan Anayasa’da öngörülen şartlara uymamaktadır.

49. Açıklanan nedenlerle, Anayasa’nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun’un 50. Maddesi Yönünden

50. 6216 sayılı Kanun’un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, esas inceleme sonunda ihlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedileceği belirtilmiş, ancak yerindelik denetimi yapılamayacağı, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

51. Başvuruda Anayasa’nın 19. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Başvurucu, 30.000,00 TL maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

52. Adalet Bakanlığı, başvuru tarafından talep edilen tazminat miktarları konusunda bir ihlal tespitinde bulunulması halinde hakkaniyete uygun bir tazminat takdir edilmesinin yerinde olacağını beyan etmiştir.

53. 6413 sayılı Kanun’un geçici 2. maddesinin 16/2/2013 tarihinden önce verilmiş olan oda hapsi cezasının hizmet yerini terk etmeme cezasına dönüştürüleceği ve kayıtlarda buna göre düzeltme yapılacağı hükmü ve başvurusunun kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına yönelik başvuru açısından ihlal tespitinin yapılmış olmasının birlikte yeterli tatmin sağladığı değerlendirildiğinden bu hakka yapılan müdahale nedeniyle tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

54. Başvurucu tarafından yapılan ve dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine, 16 TL posta pulunun iadesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun, özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikayetinın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. “*Yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş bir mahkûmiyet*” kararının yokluğu nedeniyle Anayasa’nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Başvurucunun tazminata ilişkin taleplerinin **REDDİNE,**

D. Başvurucu tarafından yapılan ve dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,** ayrıca başvuru tarafından dosyaya ibraz edilen 16 TL’lik posta pulunun **İADESİNE,**

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurusunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması halinde, bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına,

12/3/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI